

Basının Gözüyle Eğitimcilere Yönelik Şiddet

Nurgül BODUR¹

Erdal TOPRAKCI²

Öz: Bu araştırmanın amacı yazılı basına yansıyan eğitimcilere yönelik şiddet haberlerinin incelenmesidir. Araştırmanın yöntemi tarama modeline dayalı betimsel analizdir ve çalışma dokümanını 01 Ocak 2017- 31 Aralık 2019 yılları arasında 'Hürriyet, Sabah, Sözcü' gazetelerinde çıkan eğitimcilere yönelik şiddet haberleri oluşturmaktadır. Gazetelerden toplanan haberler, veri toplama formuna göre uygun temaya atanarak veri tablosu hazırlanmış ve bu veriler, "betimsel analiz" yöntemiyle analiz edilmiştir. Alt problemlere göre frekans ve yüzdeler tabloları oluşturulmuş, verilerin dağılımına ait özelliklerin betimlenebilmesi amacıyla sınıflama ve sıralama ölçekleri kullanılarak ulaşılan sonuçlar, toplam sayılar ve yüzdeler hesaplanarak yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre gazetelerde yayımlanan haberler kapsamında eğitimcilere yönelik şiddet yıllara göre artış eğilimi göstermektedir. En fazla uygulanan şiddet türünün fiziksel şiddet, en çok şiddet uygulayanların okulla ilişkisi olmayan kişiler, veli ve öğrenciler olduğu; okuldaki görevleri bakımından eğitimcilere daha fazla şiddet uygulandığı, cinsiyet bakımından en çok şiddet uygulayan ve şiddete maruz kalanların erkekler olduğu belirlenmiştir. Eğitimcilere yönelik şiddet haberlerinde tarafsızlıktan uzaklaşıldığı; başlıklarda şiddeti çağrıştıran ifadeler yer verildiği ve şiddet içeren görüntüler kullanıldığı tespit edilmiştir. Eğitimcilere yönelik şiddet için gösterilen gerekçeler; beklentiyi karşılamama ve eğitimcinin öğrenciye yaklaşımı öne çıkmaktadır. Şiddet uygulanırken en fazla oranda fiziksel güç kullanıldığı, gazete haberlerinde şiddet uygulayanların ve şiddet görenlerin isim bilgisine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçları temelinde şiddeti önlemek için veli ve öğrencilere seminerler, eğitim çalışanlarına problem çözme ve çatışma yönetimi, öfke kontrolü, empati, iletişim, geri bildirim gibi konularda hizmet içi eğitimler verilebilir.

Anahtar kelimeler:

Eğitimciye şiddet,
Öğretmene şiddet, Okul yöneticisine şiddet,
Okulda şiddet, Basında şiddet.

The Violence to Educators through the Eyes of the Media

Abstract: The aim of this research is to examine the news of violence to educators reflected in the press. The method of the research is descriptive analysis and the study documents consist of the news of violence against the teacher published in 'Hürriyet, Sabah, Sözcü' newspapers between January 01, 2017 and December 31, 2019. A data table was prepared by assigning the news collected from newspapers to the appropriate theme according to the data collection form. Frequency and percentage tables were created according to the sub-problems, and the results obtained by using classification and ranking scales were interpreted by calculating the total numbers and percentages in order to describe the characteristics of the distribution of the data. According to the research findings, violence to educators tends to increase over the years within the scope of the news published in newspapers. The fact that there is no neutrality in news of violence to educators: It has been determined that expressions reminiscent of violence were used in news headlines and violent images were used. In the reasons given for violence to educators; Failure to meet the expectations and educator's attitude to the student stand out. It was concluded that physical force was used the most and the names of those who perpetrated violence and those who were subjected to violence were included in the news of the newspaper. Based on the results of the research, parents, students, and educators can be trained on issues such as problem solving and conflict management, anger control, empathy, communication, and feedback in order to prevent violence.

Key Words:

Violence to educator,
Violence to teacher,
Violence to school manager, Violence in school, Violence in media

Geliş Tarihi : 15.04.2021

Kabul Tarihi : 17.09.2021

Yayın Tarihi : 27.12.2021

¹ Bilim Uzmanı-Öğretmen, İzmir Bayraklı Mehmet Akif Ersoy Anadolu Lisesi, nurgulbodur95@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6309-8776

² Prof. Dr., Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, erdaltoprakci@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9552-9094

GİRİŞ

Şiddet, mücadele edilmesi zor ve neredeyse bütün ülkeleri etkisi altına alan ve yaşamın her alanında kendisini hissettiren toplumsal sorunlardan biridir. İnsanlık tarihi boyunca hükmetmek, güçlü olmak vb. sebeplerle insanların ve toplumların başvurduğu şiddetin karmaşık ve çok yönlü yapısı nedeniyle pek çok tanımı yapılabilir. Bu tanımların bileşenleri: “tehdit, yıldırma, yaralama, öldürme, sindirme, korkutma, baskı, saldırı, tecavüz, fiziksel zarar, psikolojik zarar ve aşırılık” olarak sıralanabilir. Dilimize Arapçadan geçen şiddet sözcüğü Kamus-ı Türkî’de ‘sertlik, sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma, kaba ve sert muamele, mükâfat ve ceza vermede mübalağa, peklilik, müsaadesizlik, sıkı ve ziyadelik’ olarak tanımlanmıştır (Sami, 1987). Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2002) ise şiddeti: “Bir insanın fiziksel gücünü veya kudretini doğrudan veya tehditle, kendisine, başka bir kişiye, bir gruba veya bir topluma karşı psikolojik zarar, gelişmede bozukluk, gerileme, yaralanma ya da ölüme yol açacak şekilde uygulaması.” biçiminde tanımlar. Şiddet, ‘toplumsal durumlara bağlı olarak suret değiştiren, kılıktan kılığa giren bir oyuncu gibidir. Şiddetin alenilikten mahremiyete, cephesel karşılaşmadan viral bulaşmaya, kaba güçten medyatiğe, fiziksellikten ruhsallığa kayan bir yapısı vardır. Öte yandan nasıl, hangi şartlarda, ne zaman ortaya çıktığının ve ne kadar zarar verdiğinin tespiti de zordur (Chul Han, 2016). Şiddetin en yoğun haliyle içe yöneldiğinde intihar, dışa yöneldiğinde katliamla sonuçlanabileceği belirtilmektedir (Toprakçı, 2013). Kişi ya da toplulukların hak ve özgürlüklerine zarar veren, psikolojik veya fiziksel açıdan geçici ya da kalıcı izlere sebep olan, insanlık onurunu ve kamu vicdanını zedeleyen her türlü davranışa şiddet denilebilir.

Şiddetin sınıflandırılmasında farklı yaklaşımlar olduğu görülmektedir. Bu yaklaşımlardan biri Insel’in (1992), şiddeti eylemin uygulayıcısı açısından ele alan ‘bilinçli ve bilinçsiz’ yaklaşımıdır. Diğer bir yaklaşım ise Toprakçı’nın (2013), şiddeti insanın özellikleri temelinde yapılandırarak ortaya koyduğu ‘fiziksel, duygusal, cinsel, bilişsel ve toplumsal’ yaklaşımıdır. Fromm (2000), şiddeti ‘oyunda ortaya çıkan, tepkisel, dengeleyici ve arkaik kana susamışlık’ olarak sınıflandırmıştır. Nortoff’un (2006) yaklaşımına bakıldığında şiddet, ‘bireysel ve yapısal olarak ikiye ayrıldıktan sonra bireysel şiddet de kendi içinde fiziki ve psişik şiddet olarak ayrılmıştır (akt., Gümüş, 2006). Tüm bu sınıflandırmaların temelinde inildiğinde insandan kaynaklanan şiddetin sağlıkta, siyasette, sporda, basında, ailede, eğitimde; kısaca insanın yer aldığı her alanda görülebileceği söylenebilir.

Eğitimde şiddetin tarihine ve alanyazına bakıldığında şiddetin nesnesinin öğrenci olduğu (Toprakçı, 2009) ancak eğitimcilere yönelik şiddetin özellikle basın ilgisini çekmesiyle görünür hale geldiği bilinmektedir (Gündüz, 2018). Amerika Birleşik Devletleri (ABD) başta olmak üzere bazı Avrupa ülkelerindeki eğitim kurumlarında okul baskınları ve benzeri sebeplerle ağır toplumsal sonuçları olan şiddet olaylarının daha sık meydana geldiği ve eğitimcilere yönelik saldırıların 1960’tan beri dünya genelinde %7100 oranında arttığı tespit edilmiştir (Greene, 2005’ten akt., Çankaya, 2009). Özellikle 2000’li yılların başlarından itibaren yapılan çalışmalar ve basına yansıyan haberler eğitimcilere yönelik şiddetin kişisel eylemler ve sıradan adli vakalar olmaktan çıkarak toplumu tehdit eden yaygın bir sorun haline geldiğini göstermektedir (Espelage ve ark., 2013; Lamya ve Chouari, 2016; Lokmic ve ark., 2013; Soares ve Machado, 2014). Türkiye’de yapılan araştırmalar da eğitimcilere yönelik şiddetin arttığına dikkat çekmektedir (Atmaca ve Öntaş, 2014; Eğitim-Bir-Sen, 2019; Özdere ve Terzi, 2018; Sungu, 2015). Bu sorunun toplumsal alandaki baskısı nedeniyle öğretmen sendikaları ortak bir tavırla protesto yürüyüşleri ve gösteriler düzenlemiştir (Özer, 2018). Bunun yanı sıra, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından Kırmızı Tebeşir mobil uygulaması başlatılmıştır. MEB Bakanı Selçuk (2019), sosyal medya hesabından “Şiddete maruz kalan eğitim çalışanlarına bakanlığımızca hukuki destek sağlanacağı gibi şikâyete gerek duyulmaksızın yasal sürecin bakanlığımızın ilgili birimlerince takip edileceği bir yapı kurduk.” açıklamasını yapmıştır.

Öğretmenlerin şiddete maruz kalması veya meslektaşlarına uygulanan şiddete tanık olması; kurumlar ve eğitim sistemlerini olumsuz yönde etkilemektedir (Arslan ve Toprakçı, 2021; Lokmic ve ark., 2013; Martinez ve ark., 2016; Özdere, 2017; Sungu, 2015). Şiddetten arındırılmış güvenli yerler olmak, toplumun aynası kabul edilen okulların var olma sebepleri açısından önemlidir. Türk Eğitim-Sen’in (2019) 6 bin 728 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirdiği araştırmada katılanların %56,9’u okulda kendini güvende hissetmediğini belirtmiştir. Güvenlik ihtiyacı tam olarak karşılanamadığında eğitim-öğretim etkinlikleri sağlıklı ve etkin bir şekilde yürütülemez (Özdere, 2017; Pişkin ve ark., 2011). Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinde ‘güvenlik ihtiyacı’ karşılanmadan ‘ait olma ve sevgi, değer ve kendini gerçekleştirme’ ihtiyaçlarının karşılanamayacağı dolayısıyla varlığı hissedilemeyen üst seviyedeki ihtiyaçlar için bir güdü geliştirilemeyeceği belirtilmektedir (Önen ve Tüzün, 2005). Güvenlik ihtiyacının karşılanamamasının toplumsal ve kurumsal olumsuz sonuçlarıyla birlikte bireysel etkilerinin de olabileceği kaçınılmazdır.

Öğretmenleri hedef alan saldırıların bireysel açıdan fiziksel hasarlarının yanı sıra psikolojik etkilerinin de uzun süreli veya kalıcı olabileceği bilinmektedir. Şiddet sonucu oluşan psikolojik tükenmişliği araştıran çalışmaların

sonuçları, şiddete uğrayan öğretmenlerin mesleki performanslarının azaldığını, güdü kaybı nedeniyle mesleki bağlılığı kaybedebildiklerini göstermektedir (Atmaca ve Öntaş, 2014; Brouwers ve Tomic, 1999; Özdere, 2017). Yaşanan süreç; bireyin işine ve çalışma ortamına yabancılaşmasıyla farklı sorunları da beraberinde getirmektedir (Duğan, 2015; Keser, 2009; Linsley, 2006). Fiziksel ve ruhsal sorunlar yaşayan öğretmenlerin tedavi süreçlerinde derslerin boş geçmesi veya eğitim uygulamalarının sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilememesi; öğrenci eğitiminde telafisi zor açılıklara, kurumda boşluklar oluşmasına, eğitim sisteminden istenilen başarıya ulaşamamasına neden olabilmektedir (Arslan ve Toprakçı, 2021). Eğitimcilere yönelik şiddetin bireye ve topluma yüklediği mali kayıplar da göz ardı edilemeyecek ağırlıktadır. Eğitimcilere yönelik şiddetten kaynaklanan tedavi masrafları, iş gücü ve eğitim zamanının kaybı gibi nedenlerle Amerika’da yıllık iki milyar dolarlık maddi kayıp olduğu belirlenmiştir (American Psychology Association, 2016). Tekil çözümlerle ele alınamayacak kadar karmaşık bir yapısı olan böylesi bir soruna kaynaklık eden faktörlerin bilinmesi çözüm üretilebilmesi açısından gereklidir.

Şiddetin oluşmasında psikolojik mirasın yanı sıra öğretilerle davranış şekillerinin büyük önemi vardır (Fromm, 2000; User ve ark., 2002). Yapılan araştırmalar, bireyin biyolojik ve psikolojik yapısının şiddetin ortaya çıkmasında etkili olabileceğini ortaya koymaktadır (Fromm, 2000; Kızmaz, 2006; Koç, 2014; Tezcan, 2009). Bireysel etmenler; ‘anti-sosyal yapı, dikkat bozukluğu, öğrenme güçlüğü, hiperaktiflik, motor beceri gelişimi yetersizliği, doğum öncesi ve sonrası istenmeyen gelişmeler’ olarak sınıflandırılmıştır (Kızmaz, 2006; Tezcan, 2009; Ulu, 2016). Ailesel faktörlerin şiddete etkisini araştıran çalışmalarda şiddet davranışı sergileyen kişilerin şiddete eğilimli olmayanlara göre aile içi şiddete daha çok maruz kaldıkları, okulda ve toplumda yaşanan şiddetin temelini ailede atıldığı belirtilmektedir (Avcı, 2010; Kızmaz, 2006; Kocacık, 2004; MEB, 2008a; Tezcan, 2009). Taşar (2019) araştırmasında her on öğrenciden yedisinin ailesinden şiddet gördüğü sonucuna ulaşmıştır. Toplumsal yapı, sosyal çevre ve sosyo-ekonomik düzeyin şiddete etkisini araştıran çalışmalarda; ‘nüfus değişimleri, etnik köken, fakirlik ve benzeri etkenlerle şiddet arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir (Smith ve Smith, 2006’dan akt., Teyfur, 2014). Sosyo-kültürel dinamikler; bireyler arası ilişkilerin biçimini ve karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm arayışlarını belirlemede önemli bir etkidir (Gözütok ve ark., 2007). Toplumumuzda, sorunların çözümünde kaba kuvvet kullanmaya dönük bir eğilimin varlığı ve bu eğilimin kültürel bir temelini olduğu bilinmektedir (Kızmaz, 2006). Kan davaları, namus cinayetleri, adak ve kurban teşhiri gibi kökeni toplumun anelerinde yatan şiddet biçimleri toplumsal kaynaklıdır (Kocacık, 2001). Suça eğilimli bir gruba dâhil olmak, suça karışma ihtimallerini artırmaktadır (Koca, 2013). Toplumsal düzensizlik, travmatik yaşantılar, ateşli silahlara ve uyuşturuculara ulaşımın kolaylığı da şiddeti tetikleyen toplumsal faktörlerdendir (Aküzüm ve Oral, 2015). Şiddetin belirtilen bu genel kaynaklarının yanı sıra eğitim ortamlarındaki risk faktörlerinin şiddete etkisini araştıran çalışmalarda eğitimcilere yönelik şiddetin yaşanmasında okul kültürünün, ikliminin ve okulun fiziksel yapısının etkili olduğu belirtilmektedir (Bucher ve Manning, 2005; Teyfur, 2014). Öğrenci ve veliye yönelik olumsuz yaklaşım, yönetme yetkinliğindeki yetersizlik, iletişim becerilerinin sınırlılığı, sen dilini kullanan liderlik tutumları, krizi öngörememek ve oluşan krizleri iyi yönetememek gibi yönetici ve öğretmen kaynaklı etkenler şiddete zemin hazırlayan unsurlardandır (Taşar, 2019; Yavuzer, 2011). Ayrıca sınıflardaki öğrenci sayılarının fazlalığı, programların öğrenci gelişimine yeterince katkı sunmaması, okulun fiziksel yetersizlikleri, öğrenci ve eğitimcilere yönelik aktivitelerin desteklenmemesi gibi faktörler de şiddetin oluşmasına neden olmaktadır (Özdere ve Terzi, 2018; Dönmez ve Özer, 2009).

Yapılan araştırmalarda eğitimcilere yönelik şiddette en çok sorumlu tutulan etkenlerden biri de yazılı ve görsel basındır. Medyada şiddetin kullanılmasının ve ele alınış biçiminin 1950’li yıllardan beri toplumun şekillenmesinde önemli bir rol üstlendiği düşünülmektedir (Özer, 2017; Palabıyıkoglu 1997; Sağlık, 2019; Toprakçı, 2013; Yavuz, 2014; Yavuzer ve ark., 2009; Zorlu, 2016). Kitle iletişim araçları, bilgi sağlayan, kamuoyu oluşturan, sisteme dönüt veren yapıları nedeniyle okulları etkileyen güç merkezleri arasındadır (Toprakçı, 2001). Bu nedenle basına yansıyan eğitimcilere yönelik şiddeti ve okullardaki şiddet haberlerini inceleyen çalışmalar yapılmıştır (Çubukçu ve Dönmez, 2014; Turan ve ark., 2010; Erdemli, 2018; Koca, 2013; Soares ve Machado, 2014; Sungu, 2015; Teyfur, 2014; Yüce ve Çoban, 2019). Eğitimde yaşanan şiddetin basında verilmiş biçimi eleştiri konusu olabilmektedir. Toplumun önemli bir bilgi kaynağı olması ve bilgiyi çok hızlı yayabilmesi açısından büyük bir güce sahip olan kitle iletişim araçları, bilgilendirirken kendi istediği dünyayı ve bu dünyaya ait imgeler ve görüntüleri, nasıl algılayacaklarının çerçevesini çizerek alıcılara sunar. Bireyleri ve toplumları yönlendirir, bazen tek başına bazı tutum ve davranışların yerleşmesinde belirleyici olarak gücünü kullanabilir (Palabıyıkoglu, 1997). Şiddeti tetikleyen faktörlerin başında kitle iletişim araçlarının geldiğini ve bu araçların şiddeti çok doğal bir olguymuş gibi sunduğunu belirten Teyfur’a (2014) göre bu sunuş biçiminden en çok çocuklar etkilenmektedir. Kitle iletişim araçlarındaki şiddet uyarılarına maruz kalan bireylerde “öğrenilen şiddetin” meydana geldiği düşünülmektedir. Bandura’nın belirttiği gibi şiddet davranışları; gözlem, taklit ve çevresel uyaranların etkisiyle öğrenilebilme dolayısıyla basın aracılığıyla hem öğrenilmekte hem de öğretilerek diğer kuşaklara aktarılmaktadır (Ulu, 2016). Kitle iletişim araçları ve onun önemli yapı taşlarından biri olan gazetelerde görünür kılınan şiddetin üç temel

etkisinden söz edilmektedir: Bunlardan ilki şiddet görüntülerine maruz kalan çocukların izledikleri yönünde tutum ve davranış geliştirerek bunları uygulayacaklardır. İkincisi, uzun süreli ve kontrolsüz olarak şiddet görüntülerine maruz kalanların duyarsızlaştıklarıdır. Üçüncüsü ise, bireylerin kendilerinin de şiddet mağduru olacakları endişesine kapılarak psikolojik rahatsızlıklar yaşayabilecekleridir (Flannery, 1997'den akt., Kızmaz, 2006). Dolayısıyla şiddetin önlenmesi açısından basının aksatılamaz bir sosyal sorumluluğu olduğu söylenebilir.

Basının toplumu bilgilendirme, eğitime, tartışma ve diyalog ortamı sağlama, kamuoyu oluşturma, bütünleştirme işlevleri dikkate alındığında 1980'li yıllardan beri şiddetin yaygınlaşmasındaki etkilerinin yanı sıra şiddetin önlenmesindeki katkıları da tartışılmaya başlanmıştır (Palabıyıköğlu, 1997; Tuncel, 2012). Gazeteler, eğitimcilere yönelik şiddeti yansıtarak sorunun fotoğrafını geniş bir açıdan görmemizi sağlayan kaynaklar olmakla birlikte sorunun ele alınış ve yansıtılış biçimi ayrıca önem arz etmektedir. Şiddet riski olan meslekler araştırmasında eğitim en riskli meslek alanları arasındadır. Öğretmen ve okul yöneticilerine sıklıkla şiddet uygulanmakta ve bunun sonucu olarak da bu haberler basında yer almaktadır. Öğretmen ve okul yöneticilerine ilişkin olumsuz haberler; itibar ve imaj zedelenmesine, güven kaybına, öğretmenlerin moral ve güdülenmelerinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olmaktadır. Görünür kılınan bir şiddet olayına maruz kalması öğrencilerine rol-model olan öğretmenlerin sosyal konumunu sarsmakta; toplumda algılanış biçimi, öncelikle öğrenci ve velilerin sonra da diğer bireylerin onlara yaklaşımlarını etkilemektedir. Bu bağlamda basında çıkan eğitimcilere yönelik şiddet haberlerinin öğretmenleri nasıl yansıttığı, öğretmen ve okul yöneticileri hakkında oluşturulan algı önem taşımaktadır. Eğitim, birey ve toplum açısından hayati bir öneme sahip olduğundan eğitimin uygulayıcıları olan öğretmenler, önemli bir görev üstlenmektedir. Eğitim sisteminin amaçlarına ulaşabilmesinin önünde büyük bir engel olarak duran eğitimcilere yönelik şiddetin her yönüyle araştırılması gereken bir sorun olduğu yapılan çalışmalara ve basına yansımaktadır (Atmaca ve Öntaş, 2014; Çubukçu ve Dönmez, 2014; Eğitim-Bir-Sen, 2019; Erdemli, 2018; Espelage ve ark., 2013; Gündüz, 2018; Lamya ve Chouari, 2016; MEB, 2008a; Özdere, 2017; Özdere ve Terzi, 2018; Özer, 2018; Soares ve Machado, 2014; Sungu, 2015; Turan ve ark., 2010; Türk Eğitim-Sen, 2019; Yüce ve Çoban, 2019). Eğitimcilere yönelik şiddetin araştırılması, bütün yönleriyle ele alınıp incelenmesi; soruna dair çözümler geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

Amaç

Bu çalışmada, 01 Ocak 2017 - 31 Aralık 2019 yılları arasında gazete haberlerine yansıyan eğitimcilere yönelik şiddetin özelliklerine ve yazılı basında nasıl sunulduğuna dair verilere ulaşılarak söz konusu algıyı basına yansıtıldığı kadarıyla ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Eğitimcilere yönelik şiddet; kim/kimler tarafından uygulanmakta; şiddeti uygulayanın okul ile ilişkisine (veli, öğrenci vb.), şiddet uygulayan ile görenin cinsiyetine, şiddet uygulanırken kullanılan materyal ya da güç türüne, şiddet uygulayanların sayısına ve eğitimcinin okuldaki görevine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. Eğitimcilere yönelik şiddet haberleri; yıllara, içeriklerinde şiddet için gösterilen gerekçelere, şiddet türlerine, sunumlarına, başlıklarında kullanılan ifadelere ve fotoğraf seçimleri ile isim bilgisi sunumuna göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

YÖNTEM

Araştırma, tarama modelinde bir çalışmadır. Tarama modelinde araştırmaların konusu, durum, olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Bilinmek istenen uygun bir şekilde gözlemlenip belirtilir (Karasar, 2010). Bu çalışmada da basına yansıyan haberler kendi koşulları içinde ve olduğu gibi ele alınıp betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir.

Çalışma Dokümanı

Eğitimcilere yönelik şiddet haberlerini inceleyen bu çalışmanın çalışma dokümanlarını ulusal basında yer alan gazeteler oluşturmaktadır. Ulusal basındaki gazete sayısının çok olması nedeniyle araştırma 01 Ocak 2017- 31 Aralık 2019 yılları arasında 'Hürriyet, Sabah, Sözcü' gazeteleri sınırlığında gerçekleştirilmiştir. Verilerin alınacağı gazetelerin belirlenmesinde çalışmanın yapılmaya başlandığı tarihte 'tirajı en yüksek üç ulusal gazete olması ve internet ortamında arşivlerinin bulunması' ölçütleri dikkate alınmıştır. Haberin seçilmesinde haber başlığında 'eğitimcilere, öğretmenlere ve okul yöneticilerine şiddet/saldırı, okulda dehşet, okulu bastı, saldırgan veli vb.' ifadelerin olması dikkate alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, eğitimcilere yönelik şiddet haberlerini incelemek için oluşturulan veri toplama formu kullanılmıştır. Veri toplama formunda; 'haber yayımlandığı gazetenin adı ve tarihi; şiddet uygulayanın sayısı, cinsiyeti; şiddet görenin cinsiyeti, unvanı; şiddetin türü, kim tarafından uygulandığı, gerekçesi; haberin sunum şekli, fotoğraf ve görsel kullanımı, başlıklarda kullanılan ifade biçimleri, isim bilgisine yer verilme durumu; şiddet uygulanırken kullanılan materyal veya güç türü' dikkate alınmıştır. Araştırmacının problem ve alt problemleri veri toplanmasının temel kılavuzu olmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması için gazetelerin internet sitelerinde (<https://www.hurriyet.com.tr>; <https://www.sabah.com.tr>; <https://www.sozcu.com.tr>) "Eğitimci/ler/e, Öğretmen/ler/e yönelik şiddet, Okulda şiddet, Öğretmen, Okul müdürü, Okul yöneticisi, Basında şiddet" anahtar kelimeleriyle taramalar yapılmıştır. İnceleme sonucunda 177 habere ulaşılmış, farklı zamanlarda tekrarlananlar çıkartılarak 156 haber araştırma kapsamına alınmıştır. Değişen ve gelişen duruma göre aynı gazetede tekrarlanan haberler, yayımlandığı ilk haliyle analize dâhil edilmiştir. Şiddet olayları içermeyen, protesto veya açıklama amaçlı şiddet haberleri kapsam dışı bırakılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Toplanan veriler, Microsoft Excel programında grafikler, özet tablolar ve tanımlayıcı istatistik kullanılarak "betimsel analiz" yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analiz yaklaşımında temalar önceden belirlenir ve elde edilen veriler bu temalara göre özetlenerek yorumlanırken sık sık doğrudan alıntılara yer verilebilir. Elde edilen bulgular, okuyucuya sunulurken sistematik ve açık olmak amaçlanır. Bu analiz biçimi; 'betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, verilerin tematik çerçeveye uygun işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması' aşamalarından oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmada da problem ve alt problemler önceden belirlenmiş kod, kategori, temalarla açıklanmış ve sunulmuştur. Çalışmanın geçerliğini sağlamak amacıyla kategorilerin sınırları belirlenmeye çalışılmış, hataların önlenmesi için kategoriler kapsamına 'diğer' ve 'belirtilmemiş' değişkenleri de eklenmiştir. Gazetelerden toplanan haberler, veri toplama formuna göre uygun temaya atanarak veri tablosu hazırlanmıştır. Daha sonra alt problemlere göre frekans ve yüzdelik tabloları oluşturulmuş, verilerin dağılımına ait özelliklerin betimlenebilmesi amacıyla sınıflama ve sıralama ölçekleri kullanılarak toplam sayılar ve yüzdeler hesaplanmış, alan yazında yapılan araştırmalardan atıflara da yer verilerek sonuçlar yorumlanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışmaları

Bilimsel bir araştırmadan bilgilerinin doğru şekilde toplanmış olması, verilerinin tutarlı, istikrarlı olması ve tüm bunları olduğu gibi aktarması beklenmektedir. Bu özellikler çalışmanın güvenirliliğiyle ilgilidir ve buna göre farklı araştırmacılar aynı süreçleri izleyerek aynı sonuçlara ulaşabilmeli (iç güvenirlilik), araştırma aynı şartlarda yinlendiğinde önceki sonuçlar elde edilebilmelidir (dış tutarlık) (Büyüköztürk ve ark., 2008). Bu bağlamda betimsel analiz yapılan bu araştırmada veri toplama formu, analiz vb. bölümler için geçerlik ve güvenirlilik açısından uzman görüşüne başvurulmuş; gerekli görülen düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca farklı zamanlarda araştırmacı tarafından iki kez analiz yapılarak bulguların %93 oranında uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın güvenilir kabul edilebilmesi için %90 tutarlılığın sağlanmasının yeterli olduğu belirtilmektedir (Geray, 2004'ten akt., Duğan, 2015). Bilimsel bir araştırmanın geçerli kabul edilebilmesi için kullanılan ölçme aracının ölçülmesi isteneni ölçmesi gerekmektedir. İç geçerlik için araştırmacıdan veri toplama, verilerin analiz ve yorumlanması süreçlerinde tutarlı olması beklenmektedir. Bir araştırmanın sonuçlarının benzer ortamlara veya durumlara genellenebilmesi ise dış geçerlikle ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmada geçerliğin sağlanabilmesi için veri toplama yöntemi ve süreci verilerin analizi bölümünde açıklanmış, analiz edilen haberlerden alıntılara yer verilmiştir. Seçilen gazetelerde benzer haberlere yer verilmesi ve toplum tarafından en çok okunan ve güvenilir kabul edilen gazetelerin örnekleme oluşturması güvenirlilik ve geçerliğe katkı sağlayabilir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Bu çalışma etik kurul iznine gerekli olmayan makaleler kategorisinde yer almaktadır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma bulguları tablolar halinde sunulurken incelenen haberlerden örneklere yer verilmiştir. Eğitimcilere yönelik şiddetin kim/kimler tarafından uygulandığı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.

Eğitimcilere Yönelik Şiddet, Kim/Kimler Tarafından Uygulandığı (2017-2019)

YIL	Okul Dışından		Veli		Öğrenci		Okul Yöneticisi		Öğretmen		Belirtilmemiş		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2017	13	37,1	5	14,3	9	25,7	5	14,3	2	5,7	1	2,9	35	100
2018	9	20,0	27	60,0	6	13,3	2	4,4	1	2,2	0	0,0	45	100
2019	34	44,7	22	28,9	10	13,2	7	9,2	3	3,9	0	0,0	76	100
Genel Toplam	56	35,9	54	34,6	25	16,0	14	9,0	6	3,8	1	0,6	156	100

Tablo 1’de eğitimciye yönelik şiddetin kimden geldiği incelenmiş ve şiddeti uygulayanlar; haberlerin 56’sında (%35,9) Okul dışından, 54’ünde (%34,6) veli, 25’inde (%16) öğrenci, 14’ünde (%9) okul yöneticisi, 6’sında (%3,8) öğretmen, 1’inde (%0,6) ise belirtilmemiş biçiminde verilere yansımıştır. ‘Okul dışından’ kategorisinde okula gelen okulla ilişkisi olmayan kişiler, terör, okul polisi, kantin görevlisi, şiddet gören eğitimcinin yakını, savcı, vali vb. bulunmaktadır. Haberlerden birer örnek, kaynak gazetesinin internet sayfasından ekran görüntüsüyle alınarak ve araştırmanın uzamasına neden olan kısımlar kesilerek aşağıda sunulmuştur. Şiddet uygulayanların kimler olduğu sorusuna cevap olarak ‘diğer’ başlığı altında bulunan haberlere örnek:

Görsel 1. Eğitimcilere okul dışından şiddet uygulayanlar

Örnek haberde eğitimle ilgisi olmayan ve aralarında milli güreşçinin de yer aldığı 5 genç tarafından öğretmene şiddet uygulanmakta ve olay pansiyonda, öğrencilerin gözü önünde gerçekleşmektedir. Haber kaynağında olayın videosunu tüm ayrıntılarıyla izlemek mümkündür. İnternetteki diğer haber kaynakları tarandığında faillerin ve mağdurların isimlerine rastlanmaktadır. Merkeze uzak bir lisenin pansiyonunda gerçekleşen bu olayda dışarıdan gelen tehdide karşı öğretmen ve öğrencilerin birbirlerini korumak zorunda kaldıkları anlaşılmaktadır. Şiddet uygulayanların kimler olduğu sorusuna cevap olarak ‘veli şiddeti’ içeriğine örnek:

Görsel 2. Veli şiddeti

Örnek haberde saldırıdan sonra okul önünde hatıra fotoğrafı çektirilmesine dikkat çekilmiştir. Kullanılan dört kare fotoğrafta şiddet uygulayanın açık görüntüsüne, olayın gerçekleştiği okulun görüntülerine yer verilmiş ve fotoğrafların altına 'haberle ilgili daha fazla fotoğraf için galeriyi ziyaret edin' notu büyük puntolarla düşülmüştür. Şiddet uygulayanların kimler olduğu sorusuna cevap olarak 'öğrenci şiddeti' içeriğine örnek:

Adana'da lise öğrencisi, devamsızlığını silmeyen müdür yardımcısını 5 yerinden bıçakladı.

Edinilen bilgiye göre, olay, Yüreğir ilçesine bağlı Atakent Mahallesi'nde meydana geldi. Medine Müdafî Fahrettin Paşa İmam Hatip Lisesi 12. sınıf öğrencisi M.A., 80 gün devamsızlığı olduğu için müdür yardımcısı İhsan Ağca'nın yanına geldi.

Öğrenci, müdür yardımcısından devamsızlığının bir kısmını silmesini istedi. Ancak müdür yardımcısı devamsızlık sisteme girildiği için silinemeyeceğini söyledi. Bunun üzerine sinirlenen öğrenci, müdür yardımcısını 5 yerinden bıçakladı. Bu sırada öğretmenler polise ve sağlık ekiplerine haber verdi. Olay yerine gelen polis, M.A.'yi yakaladı.

"CANIM İSTEDİ BİÇAKLADIM"

Ağır yaralanan müdür yardımcısı ise Adana Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesine kaldırıldı. Parmağında kesik olan zanlı ise Akıncılar Polis Merkezinden Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balçalı Hastanesine getirildi. M.A., basın mensuplarına "Canım istedi bıçakladım" dedi. Olayla ilgili soruşturma başlatıldı.

Kaynak: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/devamsizligini-silmeyen-mudur-yardimcisini-bicakladi-40478090>

Görsel 3. Öğrenci şiddeti

Yukarıdaki haberde; öğrencinin okula bıçakla gelmesi, müdür yardımcısını defalarca bıçaklaması ve basın mensuplarına 'canım istedi bıçakladım' biçiminde açıklama yapması vurgulanmıştır. Şiddet uygulayanların kimler olduğu sorusuna cevap olarak 'öğretmen ve okul yöneticisi' içeriğine örnek:

Gündem Umut KARAKOYUN/İZMİR, (DHA) | Haber Giriş: 03.04.2018 - 13:14 | Son Güncelleme: 03.04.2018 - 14:36

İzmir Kız Lisesi'ni karıştıran tokat! Öğretmen ve müdür yardımcısı birbirine girdi

İZMİR'deki lisede, deneme sınavı yapıldığı sırada, müdür yardımcısı N.S. ile öğretmen F.S. arasında, 'sınıfın dışında durma' yüzünden tartışma çıktı. Öğretmene tokat attığı iddia edilen N.S. ile müdür yardımcısını tırnakladığı öne sürülen F.S., haklarında başlatılan soruşturma kapsamında açığa alındı. Türk Eğitim-Sen İzmir 3 No'lu Şube Başkanı Adnan Sarısayın, idareci atamalarında liyakat gözetilmediği için bu tür sorunların yaşandığını savundu.

Kaynak: <https://www.hurriyet.com.tr/gunden/izmir-kiz-lisesini-karistiran-tokat-ogretmen-ve-mudur-yardimcisi-birbirine-girdi-40793092>

Görsel 4. Öğretmen ve okul yöneticisi şiddeti

Yukarıdaki haber, Türkiye'nin sosyo-ekonomik ve eğitim seviyesi yüksek illerinden biri olan İzmir'in merkezi ve en köklü okullarından birinde gerçekleşmiştir. Haberde olayın geçtiği kurumun adı ve fotoğrafı kullanılmıştır. Olayın öğretmen ve bir okul yöneticisi arasında, sınav esnasında öğrencilerin gözü önünde gerçekleşmesine dikkat çekilmiştir.

Eğitimcilere yönelik şiddetin 'şiddet uygulayanın ve şiddet görenin cinsiyetine göre dağılımı Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2.

Eğitimcilere Yönelik Şiddetin Şiddet Uygulayanın ve Şiddet Görenin Cinsiyetine Göre Dağılımı

YIL	Erkek		Belirtilmemiş		Kadın		Erkek/Kadın		Genel Toplam	
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%
2017	16	45,7	15	42,9	3	8,6	1	2,9	35	100
2018	30	66,7	12	26,7	3	6,7		0,0	45	100
2019	57	75,0	9	11,8	10	13,2		0,0	76	100
Genel Toplam	103	66,0	36	23,1	16	10,3	1	0,6	156	100

Tablo 2’de şiddet uygulayanların cinsiyeti; haberlerin 103’ünde (%66) erkek, 36’sında (%23,1) belirtilmemiş; 16’sında (%10,3) kadın, 1’inde (%0,6) ise kadın ve erkek olarak görülmektedir.

Tablo 3.

Eğitimcilere Yönelik Şiddetin Şiddet Görenin Cinsiyetine Göre Dağılımı

YIL	Erkek		Kadın		Belirtilmemiş		Erkek/Kadın		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2017	23	65,7	11	31,4		0,0	1	2,9	35	100
2018	22	48,9	13	28,9	6	13,3	4	8,9	45	100
2019	39	51,3	33	43,4	3	3,9	1	1,3	76	100
Genel Toplam	84	53,8	57	36,5	9	5,8	6	3,8	156	100

Tablo 3’te şiddet gören öğretmenlerin cinsiyeti; haberlerin 84’ünde (%53,8) erkek, 57’sinde (%36,5) kadın olarak görülmektedir; 9’unda (%5,8) belirtilmemiş; 6’sında (%3,8) ise kadın ve erkek olarak verilere yansımıştır.

Eğitimcilere yönelik şiddet uygulanırken ‘kullanılan materyal veya güç türü Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.

Eğitimcilere Yönelik Şiddetin Şiddet Uygulanırken Kullanılan Materyal veya Güç Türüne Göre Dağılımı

YIL	2017		2018		2019		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Fiziksel Güç	13	37,1	24	53,3	35	46,1	72	46,2
Ateşli Silah	11	31,4	8	17,8	11	14,5	30	19,2
Bıçak	6	17,1	5	11,1	14	18,4	25	16,0
Psikolojik baskı	1	2,9	2	4,4	6	7,9	9	5,8
Sözlü saldırı		0,0	5	11,1	1	1,3	6	3,8
Cinsel Saldırı	2	5,7		0,0	4	5,3	6	3,8
Makam Gücü		0,0		0,0	5	6,6	5	3,2
Sopa vb.	2	5,7	1	2,2		0,0	3	1,9
Genel Toplam	35	100	45	100	76	100	156	100

Tablo 4 incelendiğinde haberlerin 72’sinde (%46,2) fiziksel güç, 30’unda (%19,2) ateşli silah, 25’inde (%16) bıçak, 9’unda (%5,8) psikolojik baskı, 6’sında (%3,8) cinsel saldırı, 6’sında (%3,8) sözlü saldırı, 5’inde (%3,2) makam gücü, 3’ünde (%1,9) sopa vb. materyal veya güç türü kullanıldığı tespit edilmiştir. Psikolojik baskı, makam gücü, sözlü saldırı ve sopayla saldırı (korkutmak amaçlı) kategorileri birbirinden kesin çizgilerle ayrılmadığı için ağırlıklı olan kategoriye dâhil edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre en fazla fiziksel güç kullanılmakla birlikte ateşli silah bıçak vb. aletlerin eğitimciye yönelik şiddette kullanıldığı ve bunlarla okullara girilebildiği görülmektedir. Makam gücü diğer çalışmalarda ayrı bir kategori olarak görülmediği için aşağıda bu alandaki habere örnek verilmiştir:

10:24, 25/11/2019

Vali'nin 'öğretmen diye' azarladığı muhabir çıktı!

"SEN ÖĞRETMEN MİSİN?"

Vali Toprak ismi açıklanmayan kişiye "Sen öğretmen misin birader? O zaman öğretmen gibi otur da görelim. Bu kadar güzel bir günde güzel duygularla karşınıza geliyorum. Güzel bir hareketle karşılaşmıyorum. Valinin karşısında ayak dikip oturmak bana değil eğitim camiasına saygısızlıktır" diyerek konuşmasını diğer öğretmenlere dönerek, "Arkadaşlar haksızsam haksız olduğumu söyleyin" diyerek sürdürmüştü.

Kaynak: <https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/valinin-ogretmen-diye-azarladigi-muhabir-cikti-5470689/>

Görsel 5. Makam gücü şiddeti

Eğitimcilere yönelik şiddetin 'şiddet uygulayan/uygulayanların sayısına göre dağılımı' Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.

Eğitimcilere Yönelik Şiddetin Şiddet Uygulayan/Uygulayanların Sayısına Göre Dağılımı

YIL	1 Kişi		Birden fazla		Belirtilmemiş		2 Kişi		3 Kişi		4 Kişi		5 Kişi		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2017	17	48,6	11	31,4	4	11,4	1	2,9	0,0	1	2,9	1	2,9	35	100	
2018	33	73,3	8	17,8	1	2,2	2	4,4	0,0	1	2,2	0,0	0,0	45	100	
2019	62	81,6	6	7,9	0,0	0,0	1	1,3	4	5,3	2	2,6	1	1,3	76	100
Genel Toplam	112	71,8	25	16,0	5	3,2	4	2,6	4	2,6	4	2,6	2	1,3	156	100

Tablo 5'te eğitimcilere yönelik şiddet haberlerinin 112'sinde (%71,8) kişilerin yalnız başına, 25'inde (%16) ise sayısı tam olarak belirtilmeyen birden fazla kişinin birlikte şiddet uyguladığı görülmektedir. Haberlerin 5'inde (%3,2) sayı belirtilmezken, 4'ünde (%2,6) 2; 4'ünde (%2,6) 3; 4'ünde (%2,6) 4; 2'sinde (%1,3) ise 5 kişinin eğitimcilere yönelik şiddeti birlikte uyguladığı sonucuna ulaşılmıştır. Aşağıda birden fazla kişinin eğitmeni veya eğitimcilere birlikte saldırdıklarına dair haberlerin başlıklarından örnekler verilmiştir:

Avcılar'da "öğretmeni dövmek için okulu bastılar" (Hürriyet, 30.11.2018)

Okulda şoke eden anlar! İki oğlu ile birlikte öğretmene saldırdılar...(Hürriyet, 24.10.2019)

Öğretmeni öğrencilerinin gözü önünde bıçakladılar! (Sözcü, 20.09.2019)

İstanbul'da okul basan veliler eğitimcilere saldırdı! (Sabah, 30.11.2018)

Öğretmene sokak ortasında taşlı-sopalı dayak! (Hürriyet, 20.11.2017)

Öğrenci velisi ve yakınlarının dövdüğü öğretmenin boyun kemiği kırıldı! (Sözcü, 24.11.2017)

Eğitimcilere yönelik şiddetin 'görevlerine göre dağılımı' Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6.

Eğitimcilere Yönelik Şiddetin Görevlerine Göre Dağılımı

YIL	Öğretmen		Okul Yöneticisi		Okul Yönet./Öğretmen		Öğretmen zannedilen		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2017	23	65,7	9	25,7	3	8,6	0,0	0,0	7	100
2018	30	66,7	11	24,4	4	8,9	0,0	0,0	12	100
2019	69	90,8	5	6,6	1	1,3	1	1,3	23	100
Genel Toplam	122	78,2	25	16,0	8	5,1	1	0,6	156	100

Tablo 6 incelendiğinde eğitimcilere yönelik şiddetin 'görevlerine göre' dağılımı: 122 (%78,2) öğretmen, 25 (%16) okul yöneticisi, 8 (%5,1) okul yöneticisi ve öğretmen, 1 (%0,6) haberde de öğretmen zannedildiği için şiddet gören kişi, biçiminde sıralanmıştır.

Eğitimcilere yönelik şiddet haberlerinin sayısının yıllara göre dağılımı Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7.

Eğitimcilere Yönelik Şiddet Haberlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	f	%
2017	35	22,4
2018	45	28,8
2019	76	48,7
Genel Toplam	156	100,0

Tablo 7'de eğitimcilere yönelik şiddetle ilgili olarak; 2017 yılında 35 (%22,4), 2018 yılında 45 (%28,8), 2019 yılında 76 (%48,7); genel toplamda ise 156 haberin frekans ve yüzdeliklerine yer verilmiştir. Bu dağılıma göre eğitimcilere yönelik şiddet yıllara göre artış eğilimi göstermektedir.

Eğitimcilere yönelik 'şiddet için gösterilen gerekçeler' Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8.*Eğitimcilere Yönelik Şiddetin Gösterilen Gerekçeye Göre Dağılımı*

YIL	2017		2018		2019		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Beklenti karşılamama	3	8,6	8	17,8	15	19,7	26	16,7
Öğretmenin öğrenciye yaklaşımı	2	5,7	10	22,2	13	17,1	25	16,0
Belirtilmemiş	6	17,1	4	8,9	14	18,4	24	15,4
Öğretmenin Göreviyle ilgili Uygulama	7	20,0	7	15,6	8	10,5	22	14,1
Tartışma	3	8,6	9	20,0	7	9,2	19	12,2
Diğer	9	25,7	2	4,4	7	9,2	18	11,5
Psikolojik sorunlar	2	5,7	3	6,7	5	6,6	10	6,4
Öğretmen-yönetici çatışması	3	8,6	0,0	0,0	7	9,2	10	6,4
Öğrenciyi taciz iddiası	0,0	0,0	2	4,4	0,0	0,0	2	1,3
Genel Toplam	35	100	45	100	76	100	156	100

Tablo 8’de eğitimcilere yönelik şiddete için gazete haberlerinde gösterilen gerekçelerin analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Gösterilen gerekçelerin 26’sı (%16,7) beklenti karşılamama, 25’i (%16) eğitimcinin öğrenciye yaklaşımıdır. Haberlerin 24’ünde (%15,4) gerekçe belirtilmemiştir; 22’si (%14,1) eğitimcinin göreviyle ilgili yaptığı uygulamaları, 19’u (%12,2) tartışmayı, 18’i (%11,5) diğer nedenleri, 10’u (%6,4) psikolojik sorunları, 10’u (%6,4) öğretmen/yönetici çatışmasını, 2’si (%1,3) ise öğrenciyi taciz iddiasını” eğitimcilere yönelik şiddet için gerekçe olarak göstermiştir.

Eğitimcilere yönelik şiddetin şiddet türlerine göre dağılımı Tablo 9’da görülmektedir.

Tablo 9.*Eğitimcilere Yönelik Şiddetin Şiddet Türlerine Göre Dağılımı*

YIL	Yaralanmayla Sonuçlanan Fiziksel Şiddet		Ölümlle Sonuçlanan Fiziksel Şiddet		Psikolojik Şiddet		Sözlü Şiddet		Cinsel Şiddet		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2017	23	65,7	9	25,7	0,0	0,0	1	2,9	2	5,7	35	22
2018	34	75,6	4	8,9	2	4,4	5	11,1	0,0	0,0	45	29
2019	41	53,9	17	22,4	11	14,5	3	3,9	4	5,3	76	49
Genel Toplam	98	62,8	30	19,2	13	8,3	9	5,8	6	3,8	156	100

Tablo 9’da eğitimcilere yönelik şiddet haberleri, şiddet türlerine göre sınıflandırılarak analiz edilmiştir. Buna göre haberlerdeki şiddet türlerinin 128’i (%82) fiziksel, 13’ü (%8,3) psikolojik, 9’u (%5,8) sözlü, 6’sı (%3,8) cinsel şiddet olarak sonuçlara yansımıştır.

Eğitimcilere yönelik şiddetin gazete haberlerinin sunum biçimi göre dağılımı Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10.*Eğitimcilere Yönelik Şiddetin Gazete Haberlerinde Sunum Biçimine Göre Dağılımı*

YIL	Yorumsuz		Yorumlanarak		Kınayıcı		İddia		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2017	20	57,1	13	37,1	2	5,7	0,0	0,0	35	100
2018	17	37,8	23	51,1	4	8,9	1	2,2	45	100
2019	39	51,3	23	30,3	8	10,5	6	7,9	76	100
Genel Toplam	76	48,7	59	37,8	14	9,0	7	4,5	156	100

Tablo 10 incelendiğinde eğitimcilere yönelik şiddet haberlerinin 76’sının (%48,7) yorumsuz, 59’unun (%37,8) yorumlanarak, 14’ünün (%9) kınayıcı, 7’sinin (%4,5) de iddiaya yönelik sunum biçimini tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Haberlerin %48,79’unda yorumsuz ve bilgi vermek amaçlı habercilik yapılırken, eğitimcilere yönelik şiddet haberlerinin neredeyse yarısında tarafsızlıktan uzaklaşıldığı belirlenmiştir.

Eğitimcilere yönelik şiddetin gazete haber başlıklarındaki ifadelerine göre dağılımı Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11.*Eğitimcilere Yönelik Şiddetin Haber Başlıklarındaki İfadelere Göre Dağılımı*

YIL	2017		2018		2019		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitimcilere şiddet /saldırı/tokat	16	45,7	23	51,1	23	30,3	62	39,7
Ölüm/cinayet	9	25,7	3	6,7	15	19,7	27	17,3
Bıçaklama	4	11,4	4	8,9	7	9,2	15	9,6
Diğer		0,0	2	4,4	11	14,5	13	8,3
Okul Bastı /okulda dehşet	1	2,9	3	6,7	7	9,2	11	7,1
Silahla yaralama /kurşun yağdırdı	2	5,7	4	8,9	3	3,9	9	5,8
Taciz	2	5,7		0,0	4	5,3	6	3,8
Mobing/tehdit	1	2,9	4	8,9	1	1,3	6	3,8
Kavga		0,0	2	4,4	3	3,9	5	3,2
Büyük Şok /kabusu yaşattı		0,0		0,0	2	2,6	2	1,3
Genel Toplam	35	100	45	100	76	100	156	100

Tablo 11 incelendiğinde eğitimcilere yönelik haber başlıklarının 62'sinde (%39,7) eğitimcilere şiddet /saldırı/tokat; 27'sinde (%17,3) ölüm/cinayet; 15'inde (%9,6) bıçaklama; 13'ünde (%8,3) diğer, 11'inde (%7,1) okul bastı /okulda dehşet; 9'unda (%5,8) silahla yaralama/kurşun yağdırdı; 6'sında (%3,8) mobing/tehdit; 6'sında (%3,8) taciz; 5'inde (%3,2) kavga; 2'sinde (%1,3) ise büyük şok/kâbusu yaşattı ifadelerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Haberlerde en fazla 'eğitimcilere şiddet /saldırı/tokat' ifadelerinin kullanıldığı görülmektedir. Aşağıda, haber başlıklarından örnekler yer verilmiştir:

- Okulda Kan Donduran Cinayet! (Sabah, 02.04.2019)
- Öğretmene, Ödevini Sorduğu Öğrenciden Yumruklu Saldırı! (Sabah, 12.11.2019)
- Tacizci Müdüre Hapis Cezası (Sabah, 19.12.2017)
- Öğretmenevinde Otopark Tartışması! Öğretmen Müdürü Bıçakladı (Sözcü, 22.11.2017)
- Gitar Kutusunda Okula Soktuğu Tabancayla Öğretmeni Bacağından Vurdu! (Sözcü, 08.01.2019)
- 14 Yaşındaki Öğrenci Müdür Yardımcısını bıçakladı. (Sabah, 14.04.2018)
- Kayseri'de Liseli Okulu Bastı, Eline Bıçağı Aldı, Yakaladığı Hocasını... (Sabah, 26.03.2018)
- Okul Bastı Müdürün Kapısını Kırdı! 'Dur Sıra Sana da Gelecek...' (Hürriyet, 12.11.2019)

Eğitimcilere yönelik şiddetin gazete haber sunumlarında kullanılan fotoğraf içeriklerine göre dağılımı Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12.*Eğitimcilere Yönelik Şiddetin Haber Sunumlarında Kullanılan Fotoğraf İçeriklerine Göre Dağılımı*

YIL	2017		2018		2019		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Olay anı fotoğrafı	8	22,9	9	20,0	27	35,5	44	28,2
Şiddet görenin olay öncesi fotoğrafı	6	17,1	7	15,6	8	10,5	21	13,5
Yok	5	14,3		0,0	10	13,2	15	9,6
Tarafların fotoğrafları	2	5,7	4	8,9	8	10,5	14	9,0
Olay yeri fotoğrafı	2	5,7	11	24,4	1	1,3	14	9,0
Şiddet görenin olay sonrası fotoğrafı	5	14,3	3	6,7	3	3,9	11	7,1
Olay sonrası fotoğrafı	1	2,9		0,0	9	11,8	10	6,4
Şiddet uygulayanın olay sonrası fotoğrafı		0,0	6	13,3	3	3,9	9	5,8
Protesto Fotoğrafı	1	2,9	5	11,1		0,0	6	3,8
Şiddet uygulayanın karartılmış fotoğrafı	3	8,6		0,0	1	1,3	4	2,6
Şiddet görseli	2	5,7		0,0	2	2,6	4	2,6
Şiddet görenin karartılmış fotoğrafı		0,0		0,0	4	5,3	4	2,6
Genel Toplam	35	100	45	100	76	100	156	100

Tablo 12'de gazete haberlerinde kullanılan fotoğraflar sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre; haberlerin 44'ünde (%28,2) olay anı, 21'inde (%13,5) şiddet görenin olay öncesi fotoğrafı kullanılmış, 15'inde (%9,6) fotoğraf kullanılmamıştır; 14'ünde (%9) tarafların fotoğrafları, 14'ünde (%9) olay yeri, 11'inde (%7,1) şiddet görenin olay sonrası, 10'unda (%6,4) olay sonrası, 9'unda (%5,8) şiddet uygulayanın olay sonrası, 6'sında (%3,8) protesto, 4'ünde (%2,6) şiddet görenin karartılmış fotoğrafı, 4'ünde (%2,6) şiddet görseli, 4'ünde de (%2,6) şiddet uygulayanın karartılmış fotoğrafı/fotoğraflarının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Haberlerin bazılarında tek

fotoğraf kullanılmakla birlikte sıklıkla birden fazla fotoğraf kullanıldığı gözlenmiştir. Özellikle gazetelerin internet sayfalarına bakıldığında bazı haberlerin olay anı videoları hiçbir karartmaya yer verilmeden okurun ulaşımına sunulmuştur. İncelenen haberlerde sadece kavga görüntüleri değil; cinayet görüntüleri de açıkça gösterilmektedir. Örneğin bir öğrencinin okul müdürünün odasına koşarak girip tabancayla müdürü vurup kaçması, müdürün koltuğundan düşmesine kadar her ayrıntıya yer verilerek ve bunlar betimlenerek anlatılmıştır. Bazı haberlerde şiddet gören eğitimcilerin yüzleri kanlı, gözleri morarmış fotoğrafları alenen kullanılmıştır. Şiddet uygulayanların (öğrenciler dâhil) fotoğraflarının kullanıldığı haberlere de sıklıkla rastlanılmıştır. 4 haberde ise şiddet görseli (örneğin kan damlayan bıçak) kullanılmıştır. Sadece 4'er haberde tarafların karartılmış fotoğrafları kullanılmıştır. 15 haberde ise fotoğrafa yer verilmemiştir. Araştırmanın verileri arasında pek çok yüzü gözü kan içinde, şiddete maruz kalırken görüntülenen ya da kötü durumdayken çekilmiş fotoğrafları alenen sunulan eğitimci görseli olmakla birlikte hem mağdurların bir kez daha sergilenmemesi hem de çalışmayı okuyan araştırmacıların duygusal açıdan zarar görmemesi amacıyla bu verilere örnek olarak yer verilmeyecektir.

Eğitimcilere yönelik şiddetin şiddet uygulayanın haber içeriklerindeki isim bilgisi sunumuna göre dağılımı Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13.

Eğitimcilere Yönelik Şiddet Haberlerinin Şiddet Uygulayanın İsim Bilgisi Sunumuna Göre Dağılımı

YIL	Belirtilmemiş		Ad-Soyad Baş Harfi		Ad-Soyad		Adın Tümü Soyadının Baş Harfi		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2017	15	42,9	14	40,0	5	14,3	1	2,9	35	100
2018	16	35,6	9	20,0	6	13,3	14	31,1	45	100
2019	23	30,3	25	32,9	20	26,3	8	10,5	76	100
Genel Toplam	54	34,6	48	30,8	31	19,9	23	14,7	156	100

Tablo 13'te eğitimcilere yönelik şiddet haberlerinde şiddet uygulayanların isim bilgisi sunumu incelenmiş ve haberlerin 54'ünde (%34,6) isim bilgisi belirtilmediği, 48'inde (%30,8) ad-soyadın baş harfi, 31'inde (%19,9) ad-soyadın tamamı, 23'ünde (%14,7) adın tamamı-soyadın baş harfi kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitimcilere yönelik şiddetin şiddet görenin haber içeriklerindeki isim bilgisi sunumuna göre dağılımı Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14.

Eğitimcilere Yönelik Şiddet Haberlerinin Şiddet Görenin İsim Bilgisi Sunumuna Göre Dağılımı

YIL	Ad-Soyad		Belirtilmemiş		Ad-Soyad Baş Harfi		Adın Tamamı-Soyadın Baş Harfi		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2017	28	80,0	0,0	0,0	7	20,0	0,0	0,0	35	100
2018	28	62,2	4	8,9	7	15,6	6	13,	45	100
2019	37	48,7	23	30,3	12	15,8	4	5,3	76	100
Genel Toplam	93	59,6	27	17,3	26	16,7	10	6,4	156	100

Tablo 14'te eğitimcilere yönelik şiddet haberlerinde şiddet görenlerin isim bilgisi sunumu incelenmiş; 93 (%59,6) haberde ad-soyadın kullanıldığı, 27'sinde (%17,3) ad-soyadı bilgisi belirtilmediği; 26'sında (%16,7) ad-soyadın baş harfi, 10'unda (%6,4) ise adın tamamı-soyadın baş harfi kullanıldığı görülmüştür. Şiddet uygulayanların %19,9'unun isim bilgisi açıkça kullanılırken şiddet görenlerin %59,6'sının isim bilgisi alenen kullanılmıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Sonuç

Bu araştırmada gazete haberlerine yansıyan eğitimcilere yönelik şiddetin özelliklerine ve yazılı basında nasıl sunulduğuna dair verilere ulaşılarak söz konusu algıyı basına yansıtıldığı kadarıyla ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları şöyledir: En çok şiddet uygulayanlar sırasıyla okul dışından kategorisinde yer alan okulla ilişkisi olmayan kişiler, veli ve öğrencilerdir. Eğitimciye yönelik şiddet yüksek oranda erkekler tarafından uygulanmaktadır. Şiddette kullanılan materyal veya güç türü sırasıyla fiziksel güç, ateşli silah ve bıçaktır. Şiddet uygulayan kişiler çoğunlukla yalnız başına hareket etmektedirler. Eğitimciler içinde en fazla öğretmenler şiddet görmektedir. Şiddet yıllara göre artış eğilimi göstermektedir. Şiddet için; 'beklentiyi karşılamama, eğitimcinin

öğrenciye yaklaşımı, eğitimcinin göreviyle ilgili yaptığı uygulamalar' gerekçe olarak gösterilmiştir. Eğitimcilere yönelik en çok kullanılan şiddet türü fiziksel şiddet, en az kullanılan şiddet türü ise cinsel şiddettir.

Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre en çok şiddet uygulayanlar, okul dışından kategorisinde yer alan okulla ilişkisi olmayan kişiler, veli ve öğrencilerdir. 'Okul dışından' kategorisinde okula gelen ancak okulla ilişkisi olmayan kişiler, terör, okul polisi, kantin görevlisi, şiddet gören eğitimcinin yakını, savcı, vali vb. bulunmaktadır. Eğitimcilere yönelik şiddet; doğrudan öğrenciyle ilgisi olmayan terör saldırıları, eğitimciler arasındaki kişisel problemler veya eğitimcinin özel sorunları vb. nedenlerle uygulanabilmektedir (Sungu, 2015). Ancak veli ve öğrenci toplamına bakıldığında öğretmenler şiddeti en yüksek oranda veliler ve öğrencilerden (%50,6) görmektedirler. Eğitim-Sen'in yaptığı araştırmada da şiddete uğrayan öğretmenlerin %67'si öğrenci ve veli şiddetine maruz kaldığını belirtmiştir (Hürriyet, 2019). Atmaca ve Öntaş (2014); eğitimcilere veliler tarafından uygulanan şiddetin yeterince araştırılmadığını belirtmişlerdir. Yeterince araştırılmayan sorunlara çözüm üretmek mümkün olmayabilir. Nitekim Avcı (2006), Türkiye'deki araştırmaların okul şiddeti ile ilgili problemleri çözebilecek yeterlilikte olmadığını belirtmiştir. Kızmaz (2006), öğrenciler tarafından gerçekleştirilen şiddetin önlenmesi için 'öğrencilerle birlikte sosyal sorumluluk projelerinin yapılmasını, öğrencilerin okula bağlılıklarının geliştirilmesini, özellikle şiddet eğilimli öğrencilerin aileleriyle iş birliği yapılarak bu ailelere rehberlik yapılmasını ve medyanın şiddet içerikli yayınlar konusunda duyarlı bir yayıncılık anlayışına sahip olmasını' önermiştir. Gençlik, çocukluk ve yetişkinlik arasındaki bireylerin kendilerini kabul ettirme ve kanıtlama çabası içinde oldukları, şiddete eğilimi de kapsayan bir dönemdir. Bu süreçte gençler, biyolojik ve psikolojik değişimlerinden kaynaklanan etkilerle kolayca şiddete yönelebilmektedirler (Fromm, 2000). Öğrencilerin şiddete yönelmelerindeki en önemli ve temel sebeplerden biri olduğu düşünülen diğer bir faktör de ailenin çocuğa karşı tutumudur. Taşar (2019), liselerde okuyan her on öğrenciden yedisinin ailesinden şiddet gördüğünü; her iki öğrenciden en az birinin şiddet olayına karıştığını belirtmiştir. Thornberry'nin (1997) araştırmasında, ailelerinde şiddet davranışı ile karşılaşmayan bireylerin %38'i; şiddet davranışlarından birinin uygulandığı ailelerde yetişen gençlerin %60'ı; ailesinde birçok şiddet davranışı gören ergenlerin %78'i şiddete başvurmaktadır sonucuna ulaşılmıştır (Akt.: Kızmaz, 2006). Gençlerde şiddet eğiliminin giderek artan bir problem olması, değişen aile yapısına ve yaşam tarzlarına bağlanmakla birlikte medyanın olumsuz etkileri en çok üstünde durulan sebeplerden biri olarak görülmektedir (Taşar, 2019; Teyfur, 2014; Soares ve Machado, 2014). Çalışmalar, şiddet içeren medya ürünlerinin şiddeti öğretebileceğini, birey ve toplumlara şiddet karşısında duyarsız hale getirebileceğini aktarmaktadır (Palabıykoğlu, 1997; Taşar, 2019; Toprakçı, 2013; Zorlu, 2016). Araştırmadan çıkan diğer bir sonuç da öğretmen ve okul yöneticilerinin kendi meslektaşlarına şiddet uygulayabildikleridir. MEB (2008) tarafından yapılan araştırmada, öğretmenlerin şiddet konusunda hizmet içi eğitime alınmalarının gerekliliği, yine öğretmen görüşlerinden hareketle tespit edilmiştir. Koca'nın (2013) yaptığı araştırmaya göre öğretmenlerin %20,1'i meslektaşlarının psikolojik, %20'si sözlü, %4,4'ü fiziksel, %1,3'ü de cinsel şiddetine maruz kalmaktadır. Eğitimcilerin mesleğe alınırken gereken yeterliklere sahip olmaması, mesleğin gereğini yapamayanların meslekten uzaklaştırılmaması, bilgi çağı olan günümüzde öğretmenlerin kendilerini yenileyememeleri ve değişime direnmeleri, mesleki etiğin oluşturulamaması, iletişim becerilerinin sınırlılığı, eğitimcilere gereken değer ve desteğin verilmemesi (Toprakçı, 2009; Toprakçı, Bozpolat ve Buldur, 2010) gibi sebeplerle öğretmenler ve okul yöneticileri; öğrenci, veli, meslektaş ve toplum nezdinde mesleğin saygınlığına zarar verebilecek davranışlar sergileyebilmekte, meslektaşına şiddet uygulayabilmektedir.

Araştırmanın sonuçları, eğitime yönelik şiddetin yüksek oranda erkekler tarafından uygulandığını göstermektedir. Özkılıç (2012) ve Sungu (2015) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları bu sonuçlarla örtüşmektedir. Kültürümüzde erkeğin şiddet içeren davranışlarını cesaret göstergesi hatta gereklilik olarak gören bir algının varlığından söz edilebilir ve bu algının çıkan sonuçla bir ilişkisi olabileceği düşünülebilir. Yine araştırmanın sonuçlarına göre eğitime yönelik şiddet en fazla erkek eğitimcilere uygulanmaktadır ve bu sonuç Lokmic ve ark., (2013); Martinez ve ark., (2016), Özkılıç (2012) ve Sungu (2015) tarafından yapılan araştırmaların sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Şiddet görenlerin oranının erkeklerde daha yüksek çıkmasının kaynağı; kültürel faktörler, aile eğitimi ve okullarda verilen eğitimde aranabilir (Özdere, 2018). Türü ne olursa olsun şiddetin oluşmasında psikolojik mirasın yanı sıra öğretilerle davranış şekillerinin büyük önemi olduğu düşünülmektedir (Fromm, 2000; User ve ark., 2002). Haberlerde şiddet uygulayan ya da uygulanan kadınların cinsiyetinin vurgulanması 'liseli kız, kadın okul müdürü, başörtülü öğretmen, kadın öğretmen vb.' ifadelerin özellikle başlıklarda yer alması dikkat çekicidir. Bu ifadeler, sorunun cinsiyetçi bir yaklaşımla ele alındığını ve yansıtıldığını gösterebilir. Şiddetin eğitime yönelik boyutu, öğretmenlik mesleğinin toplumu etkileme ve topluma örnek olma misyonu göz önünde bulundurulmadan haberlere yansıtıldığında eğitimden etkilenen kesimler bu durumun olumsuz sonuçlarıyla karşı karşıya kalabilirler.

Eğitimcilere yönelik şiddette kullanılan materyaller veya güç türü bakımından en fazla oranda fiziksel güç kullanılmakla birlikte ateşli silah, bıçak vb. aletin kullanımının da yüksek bir orana sahip olduğu ve bu aletlerle okullara girilebildiği araştırmanın sonuçlarında görülmektedir. Sungu'nun (2015) araştırması, bu çalışmanın verilerini destekler niteliktedir. Okul toplumunun kendisini güvende hissetmemesi huzursuzluklara ve kaygılara neden olacağından şiddetin artışına zemin hazırlayabilir. Ayrıca güvenlik ihtiyacı tam olarak karşılanamadığında eğitim-öğretim etkinlikleri sağlıklı ve etkin bir şekilde yürütülemez (Özdere, 2017; Pişkin ve ark., 2011). Nitekim Türk Eğitim-Sen'in (2019) 6 bin 728 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirdiği araştırmada katılanların %56,9'unun okulda kendini güvende hissetmediğini belirtmesi, eğitimdeki sorunların temelinde yatan kısıtlardan birinin güvenlik ihtiyacı olduğunu gösterebilir. Taşar'ın (2019) devlet liselerindeki her dört öğrenciden ve özel liselerdeki her on öğrenciden en az birinin "kesici" ya da "yaralayıcı alet" taşıdıklarını saptaması Türk Eğitim-Sen'in araştırma sonucunu açıklar niteliktedir.

Araştırmada eğitime yönelik şiddet uygulayan kişilerin çoğunlukla yalnız başına hareket ettikleri görülmüştür. Haberler incelendiğinde eğitime yönelik şiddetin sadece anlık öfke patlamalarından kaynaklanmadığı, insanların birlikte hareket edebilmek için organize oldukları tespit edilmiştir. Buna rağmen Eğitim-Sen'in araştırmasında eğitimcilere şiddet uygulayanların %92'sinin ceza almadığı (Hürriyet, 2019), öğrenci kaynaklı şiddet olaylarından %71'inin idari soruşturma konusu edilmediği (Eğitim-Bir-Sen, 2019) saptanmıştır. Cezaların caydırıcı olmadığını düşünen pek çok öğretmen durumu ilgili mercilere iletmemektedir. Şiddetin sonuçlarının ihmal edilmesi, yıkıcı bir kodlama süreci oluşturmakta, sorunların çözümü olarak saldırganlık olası bir yöntem haline gelmektedir (Zorlu, 2016). Öğretmenlik mesleğinin misyonu ve geçmişte eğitimcilere atfedilen değer düşünülürken gelinen nokta gelecekte olunmak istenen noktayı işaret etmemektedir. Öğretmene yönelik şiddet haberleri, sıradan şiddet olayları olmanın ötesinde eğitim sistemindeki sorunlara da ışık tutmaktadır.

Öğretmenin okuldaki pozisyonu açısından en fazla oranda öğretmenler şiddet görmektedir. Bu durum, öğretmen sayısının okul yöneticisi sayısına oranla çok daha fazla olmasıyla ilgili olabilir. Erdemli'nin (2018) araştırmasında öğretmene yönelik şiddetin %64,7, okul yöneticilerine uygulanan şiddetin %14,1; Eğitim-Bir-Sen'in (2019) araştırmasında öğretmene yönelik şiddetin %88, okul yöneticilerine yönelik şiddetin %11 olarak bulunması, bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Araştırma sonuçlarına göre eğitimcilere yönelik şiddet yıllara göre artış eğilimi göstermektedir. Son yıllarda yapılan araştırmaların sonuçları, bu sonucu destekler niteliktedir (Atmaca ve Öntaş, 2014; Erdemli, 2018; Turan ve ark., 2010). Eğitimcilere yönelik şiddet sadece Türkiye'nin sorunu değildir, dünyanın pek çok ülkesinde eğitimcilere yönelik şiddetin artış eğilimi gösterdiği yapılan çalışmalara yansımıştır (Espelage ve ark., 2013; Lamya ve Chouari, 2016; Soares ve Machado, 2014). 2000'li yılların başlarından itibaren dünyada ve Türkiye'de yapılan çalışmalar ve basına yansıyan haberlerin göstergeleri; öğretmene yönelik şiddetin acil önlemler alınması gereken toplumsal ve evrensel bir sorun olduğunu, etkili çözüm önerileri geliştirilebilmesi açısından soruna dair farkındalık yaratılması gerektiğini belirtmektedir (Atmaca ve Öntaş, 2014; Brouwers ve Tomic, 1999; Espelage ve ark., 2013; Lamya ve Chouari, 2016; Martinez ve ark., 2016; Özdere, 2017; Özdere ve Terzi, 2018; Soares ve Machado, 2014). Eğitimcilere yönelik şiddetin artmasının nedenleri olarak "basının şiddeti sunum biçimi, eğitimde aile desteğinin eksikliği, toplumsal düzensizlikler, ekonomik dengesizlikler, ailevi sorunlar, travmatik yaşantılar, ateşli silahlara ve uyuşturuculara ulaşımın kolaylığı, yanlış arkadaş seçimleri, kötü alışkanlıklar, amaçsızlık, başarısızlık, okul sonrası faaliyetlerin yetersizliği gösterilebilir. Eğitimcilere velilerden, toplumdan, bakanlıktan baskıların olması, okulların yapısal eksiklikleri ve hukuksal boşluklar da şiddetin artış nedenleri arasında yer alabilir. Öğretmene yönelik şiddet olaylarının yaşanmasında okul kültürünün ve ikliminin önemli olduğu düşünülmektedir (Bucher ve Manning, 2005). Öğrenci ve veliye yönelik olumsuz yaklaşım, yönetme yetkinliğinde yetersizlik, okul toplumunun gelişimi için ilgisizlik, iletişim becerilerinin sınırlılığı, sen dilini kullanan liderlik tutumları, krizi öngörememek ve oluşan krizleri iyi yönetememek gibi yönetici ve öğretmen kaynaklı etkenler de şiddetin tırmanmasına neden olabilmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre eğitimcilere yönelik şiddet için; 'beklentiyi karşılamama, eğitimcinin öğrenciye yaklaşımı, eğitimcinin göreviyle ilgili yaptığı uygulamalar' gerekçe olarak gösterilmiştir. Gerekçe gösterilmesi, şiddetin gazetelerde sunum biçimine göre şiddeti makul hale getirebilir veya normalleştirebilir; daha da önemlisi aynı gerekçeye sahip olduğunu düşünen şiddete meyilli biri için bu haberler örnek teşkil edebilir. Basının şiddeti sunum biçimi pek çok çalışmaya konu olmuştur (Altıntaş, 2017; Duğan, 2015; Özer, 2017; Soares ve Machado, 2014; Yavuz, 2014; Zorlu, 2016). Teyfur (2014), günümüzde şiddeti büyük oranda tetikleyen faktörlerin başında kitle iletişim araçlarının geldiğini ve bu araçların şiddeti çok doğal bir olguymuş gibi sunduğunu belirtmiştir. Şiddetin basına yansıtılmasında dikkatli olunmazsa okur veya izleyicinin kurban yerine suçluyla özdeşleşebileceği, şiddetin görselleştirilmesiyle öğrenilerek taklit edilebileceği belirtilmektedir (Palabıyıkoglu, 1997; Toprakçı, 2013;

Ulu, 2016). Araştırmanın sonuçlarına göre gösterilen gerekçelerin en yüksek oranlılarına bakıldığında “beklentiyi karşılamama ve eğitimcinin öğrenciye yaklaşımının” ön plana çıkması iletişim engellerinden kaynaklı sorunların varlığına işaret edebilir. Öğretmenliğin statü kaybı, eğitimcilere duyulan güvenin azalması ve öğretmenliğe yüklenen anlamın daralması; herhangi bir gerekçeye sığınarak eğitime yönelik şiddet uygulanmasının temelinde yatan esas nedenler olabilir.

Araştırmada eğitimcilere yönelik en çok kullanılan şiddet türünün fiziksel şiddet, en az kullanılan şiddet türünün ise cinsel şiddet olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, Erdemli (2018); Çubukçu ve Dönmez (2014); Sağlık (2019), Soares ve Machado'nun (2014) araştırma sonuçlarıyla tutarlık göstermektedir. Eğitimcilere ya da sağlıkçılara (Duğan, 2015; Linsley, 2006) uygulanan şiddet türlerine veya genel olarak toplumdaki şiddetin basındaki yansımalarına bakıldığında (Sağlık; 2019) fiziksel şiddetin diğer şiddet türlerine göre oran olarak oldukça yüksek olduğu ve bu araştırmanın sonuçlarını destekler nitelikte basına yansıdığı gözlemlenmiştir. Cinsel şiddetin %3,8'lik oranla alt sırada yer alması, bu konunun toplumumuzda gizlenen bir yapısı olduğu gerçeğiyle örtüşmektedir. Okullardaki şiddet veya eğitimcilere yönelik şiddet araştırılırken anket, görüşme formu gibi veri toplama araçları kullanılan çalışmalarda sözlü şiddet, diğer şiddet türlerine göre açık ara önde olduğu halde (Atmaca ve Öntaş, 2014; Koca 2013; Özdere 2017), bu sonuçların basındaki şiddet haberlerini inceleyen araştırmaların sonuçlarıyla önemli ölçüde farklılık göstermesi, içinde fiziksel şiddet olmayan şiddet haberlerinin basın organlarıncaya tercih edilmediğini düşündürmektedir. Palabıyıkoglu'nun (1997) medyanın şiddeti bir araç olarak kullandığını, içinde şiddet barındırmayan bir haberin haber olarak kabul görmediğini belirtmesi sonuç için yapılan yorumu destekler niteliktedir.

Çalışmada, eğitime yönelik şiddet haberlerinin neredeyse yarısında tarafsızlıktan uzaklaştığı belirlenmiştir. Türkiyeli Gazeteciler İçin Etik İlkelerinde: “Haberler hiçbir şekilde kışkırtıcı veya ayrımcı bir dil kullanmamalıdır. Doğrudan haberle ilgili olmadıkça gazeteciler bir kişiyi veya bir grubu dili, inancı, ırkı, toplumsal cinsiyeti, cinsel kimliği veya toplumsal sınıfı ile tanımlamamalıdır (Medya Derneği, 2018).” denilmektedir. MEB'in (2008b) 146 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirdiği araştırmada basının şiddet olaylarını kamuoyuna ne derecede doğru yansıttığına ilişkin katılımcı görüşleri; %29.3 tam, %45.6 oldukça, %17 orta düzeydedir. Ticaret lisesi öğretmenlerinin %51'i ile genel lise öğretmenlerinin %50.6'sı basının şiddet olaylarını oldukça abarttığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Gazetelerin şiddet uygulayanları nitelerken “gözü dönmüş veli, dayakçı veliler, tacizci müdür, kadın okul müdürü, saplantılı, liseli kız, okuldan kovulan liseli, 14 yaşındaki öğrenci vb.”; şiddet görenleri nitelerken “kadın öğretmen, başörtülü öğretmen, mağdur öğretmen, engelli öğretmen, vb.” sıfatlar kullandığı gözlemlenmiştir. Örneğin 15 haberde kadın öğretmen nitelendirilmesi kullanılarak cinsiyete vurgu yapılması; başörtülü öğretmen vurgusunun öne çıkartılması ve bu mesajların toplumda ayrışmalara yol açabilecek konular olması dikkate değerdir. Ayrıca haber başlıklarında ‘eğitimcilere şiddet/saldırı/tokat, ölüm/cinayet, bıçaklama, okulda dehşet’ gibi şiddeti çağrıştıran ifadeler yer verildiği gözlemlenmiştir. Haberin başlığı okura ilk mesajı veren, haberin devamının okunmaya değer olup olmadığını gösteren bölümdür. Şiddeti tırmandırabilecek ya da şiddet uygulayan veya görenlerin bireysel, kurumsal ve toplumsal bazda daha fazla zarar görmesine neden olabilecek sansasyonel başlıklar tercih edilmesinin tiraj kaygısından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Haberlerin sunumunda şiddet içeren görüntüler sıklıkla kullanılmaktadır. Türkiyeli Gazeteciler İçin Etik İlkelerinde: “Fotoğraf çekimleri rahatsızlık vermeyen ve şiddet kurbanlarının veya hayatta kalanların acılarını deşmeyen bir mesafeden yapılmalıdır. Trajediden etkilenenlerin özel yas ve acı anılarında duyarlı davranılmalıdır (Medya Derneği, 2018).” denilmektedir. Özellikle gazetelerin internet sayfalarına bakıldığında bazı haberlerin olay anı videoları hiçbir karartmaya yer verilmeden okurun ulaşımına sunulmuştur. İncelenen haberlerde sadece kavga görüntüleri değil; cinayet görüntüleri de açıkça gösterilmektedir. Örneğin bir öğrencinin okul müdürünün odasına koşarak girip tabancayla müdürü vurup kaçması, müdürün koltuğundan düşmesine kadar her ayrıntıya yer verilerek ve bunlar betimlenerek anlatılmıştır. Bazı haberlerde şiddet gören öğretmenlerin yüzleri kanlı, gözleri morarmış fotoğrafları alenen kullanılmıştır. Şiddet uygulayanların (şiddet uygulayan öğrenciler dâhil) fotoğraflarının kullanıldığı haberlere de sıklıkla rastlanılmıştır. 4 haberde ise şiddet görseli (örneğin kan damlayan bıçak) kullanılmıştır. Sadece 4'er haberde tarafların karartılmış fotoğrafları kullanılmıştır. 15 haberde ise fotoğrafa yer verilmemiştir. İnsanların gördüklerinden duydukları ve okuduklarına kıyasla daha fazla etkilendikleri ve öğrendikleri gerçeğinden hareketle görsellerin seçimine dikkat edilmelidir. Uygun olmayan bir fotoğraf veya videonun gözler önüne serilmesinin şiddetin uygulanabilir normal bir durummuş gibi algılanmasına sebep olabileceği, öğretici bir yönü olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Öğrencilerine rol-model olan öğretmenlerin özellikle öğrencinin gözü önünde bir şiddet olayına maruz kalması, öğretmenin konumunu sarsmaktadır (Turan ve ark., 2010).

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında eğitimcilere yönelik şiddet haberlerinde şiddet uygulayanların ve şiddet görenlerin isim bilgisine yer verildiği gözlemlenmiştir. İncelenen haberlerde şiddet uygulayan öğrencilerin ad ve soyadlarının tamamının kullanıldığı haberlere rastlanmaması olumlu karşılanmakla birlikte sadece %34,6 haberde

şiddet uygulayanların ad-soyad bilgisine yer verilmemesi düşündürücüdür. Bu isimler internet ortamına girildiğinde doğrudan yaşanan olumsuz olayla eşleşen kişi bilgileri, olaydan yıllar sonra bile failin ve yakınlarının yaşanan olayın olumsuzluklarına maruz kalmasına sebep olabilmektedir. Şiddet uygulayanların isim bilgisinin kullanılması, daha sonraki süreçte kişinin topluma uyum ve toplum tarafından kabul sürecini olumsuz etkileyebilir. Ayrıca bir eğitimciye şiddet uygulayan bir kişinin ifşa edilmesi yaşadığı çevrede de rahatsızlıklara, huzursuzluklara sebep olabilir. Şiddet uygulayanların %19,9'unun isim bilgisi açıkça kullanılırken şiddet görenlerin %59,6'sının isim bilgisinin alenen kullanılması dikkat çekicidir. Şiddet uygulayanlar nasıl isim bilgilerinin internet ortamında bulunmasından zarar görüyorlarsa şiddet görenler de bu durumdan zarar görmektedirler. Pek çok eğitimcinin şiddet gördüğü halde şikâyetçi olmamasının sebeplerinden birinin bu olduğu düşünülebilir. Lamy ve Chouari (2016), Fas'taki öğretmene yönelik şiddeti farklı boyutlarıyla araştırdıkları çalışmalarında öğretmenlerin pek çoğunun kendilerini güvende hissetmedikleri halde maruz kaldıkları şiddeti veya karşılaştıkları tehditleri ilgili makamlara bildirmediklerini belirtmişlerdir. Nitekim Türk Eğitim-Sen'in yaptığı ve 6728 kişinin katıldığı ankete göre: 'Şiddet gören öğretmenlerin sadece %14,4'ü şikâyetçi olurken, %85,6'sı şikâyetçi olmamış; Eğitim Sen'in yaptığı bir ankete göre şiddete maruz kalan öğretmenlerin %84.7'si şikâyetinde bulunmazken %15.3'ü şikâyetçi olmuştur (Hürriyet, 2019). Öğretmene yönelik şiddet haberlerinde mağdurun kimliğinin gizli kalması (özellikle de cinsel şiddete maruz kalanların) hem şiddet gören öğretmen ve çevresi hem öğrencileri hem de çalıştığı kurum ve iş arkadaşları açısından önemli olabilir.

Öneriler

- Şiddeti önlemek için velilere, öğrencilere ve eğitim çalışanlarına problem çözme ve çatışma yönetimi, öfke kontrolü, empati, iletişim, geri bildirim gibi konularda eğitimler verilebilir. Okula bağlılığın artırılması, devamsızlığın engellenebilmesi; eğitimcilere yönelik şiddet olaylarının önlenmesinde etkili olabileceği için veli, öğrenci ve öğretmenlerin beraber yer aldıkları projeler yapılabilir. Şiddet uygulayan öğrencilerin problemleri davranışlarının sonlandırılmasına yönelik tüm süreç öğrencinin ebeveynleri ile yürütülmeli, sorunun kaynağına inilerek gerekirse velilere de rehberlik edilmelidir. Bu süreçte okul rehberlik servisinin yanı sıra Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinden yardım alınabilir. Okul liderleri şiddetin hiçbir türüne müsaade edilmeyen bir okul kültürü oluşturabilir ve öncelikle kendisi tutum ve davranışlarıyla buna örnek olabilir. Sevgi, saygı, hoşgörü ve güvene dayalı bir okul iklimi oluşturulması tüm okul toplumu ve okulun etki alanına giren kesimler için şiddetin önlenmesi bakımından etkili olabilir. Böyle bir ortamda şiddet davranışlarına rastlansa da bu tür davranışlar, büyük sonuçlar doğurmadan sönebilir. Bu konuda okul yönetimleri ve rehberlik servisleri; etkin olmalı, risk değerlendirmeleri yapmalı, şiddete eğilimli çalışanlar, veliler, öğrenciler şiddet olayları ortaya çıkmadan tanınmalı, olası şiddet eylemlerinin önlenmesi için her okulun kendi atmosferine uygun bir strateji belirlenmelidir.
- Okul yöneticileri olumlu bir okul iklimi oluşturma, başarıyı artırma, okul donanımının uygunluğunu sağlama ve çatışma yönetimi gibi konularda duyarlı ve donanımlı kişilerden seçilebilir. Eleştirel medya okuryazarlığı dersi eğitim kademelerinde müfredata dâhil edilebilir. Sosyal aktiviteler, eğitim programlarıyla desteklenebilir.
- Okulun giriş ve çıkış saatlerinde risk oluşturabilecek kişiler ve durumlar için okul yönetimi, nöbetçi öğretmenler ve gerekirse emniyet görevlileri iş birliği içinde hareket edebilir. Şikâyet veya duyumlar mutlaka değerlendirilmeli, olaylar olmadan önce tedbirler alınmalıdır. Okullara giriş çıkışlarda uzman görevliler çalıştırılmalı, giriş çıkışlar mutlaka kayıt altına alınarak okula bıçak vb. yaralayıcı aletlerin girmesine fırsat verilmemelidir.
- Basında eğitimcilere yönelik şiddet haberleri verilirken haberlerin içeriğinde tarafsız olunmaya, habere konu olanların rahatsız olacağı onur kırıcı yorumlardan kaçınmaya ve kamu vicdanını zedeleyecek magazin haberlerini hatırlatan ifadelerle yer verilmemeye özen gösterilmelidir. Toplumsal sorumluluğun aksatılmadığı bir habercilik anlayışının hem toplumsal hem de insani açıdan önemli olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Haberin başlığında şiddeti hatırlatan ifadelerle yer verilmemesine; haberlerin şiddet içeren unsurlar ve fotoğraflar kullanılarak ya da görsellerle şiddeti öğretici nitelikte hazırlanmamasına, isim bilgisi verilmemesine dikkat edilmelidir. Gerekçe göstermek şiddeti haklı gösterebilir veya makul hale getirebilir. Bu nedenle şiddet haberlerinde gerekçe gösterilmeyebilir. Basın mensupları eğitilirken ve mesleğe atıldıktan sonra özellikle Basın Meslek İlkeleri'nin 13. Maddesinde yer alan 'Şiddet ve zorbalığı özendirici, insani değerleri incitici yayın yapmaktan kaçınılır' ilkesine özenle riayet etmeleri için bu ilke, doktorların Hipokrat yemini gibi bir zemine yerleştirilebilir.
- Eğitimcilere yönelik şiddetin cezasız kaldığı algılarının ortadan kaldırılabilmesi amacıyla basından yardım alınabilir (Kamu spotu, şiddet haberlerinin sonuçlarının geciktirilmeden basına yansıtılması vb.). Eğitimcilere yönelik şiddeti önlemek maksatlı caydırıcı hukuki düzenlemeler yapılabilir.

- Eğitimcilerle yönelik şiddet haberlerinin ve bu haberlerde kullanılan görsellerin (fotoğraf, video) öğretmen, veli, öğrenci, kurum ve toplum üzerindeki etkilerinin yanı sıra mesleki itibara etkileri de araştırılabilir.

Yazar Katkısı (Authors' contributions): Yazarlar eşit katkı sağlamıştır.

Çıkar çatışması (Conflict of interest): Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- Aküzüm, C., & Oral, B. (2015). Yönetici ve öğretmen görüşleri açısından okullarda görülen en yaygın şiddet olayları, nedenleri ve çözüm önerileri. *Ekev Akademi Dergisi*, 61, 1-30.
- Altıntaş, M. (2017). İnternet medyası ve şiddet: İnternette sunulan şiddet haberlerinin toplum üzerindeki etkisi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(1), 182-192.
- American Psychology Association (2016). *A silent national crisis: violence against teachers*. Erişim adresi: <http://www.apa.org/education/k12/teacher-victimization.pdf>.
- Arslan, F., & Toprakçı, E. (2021). Okul çalışanlarına yönelik saldırıların etkilerinin incelenmesi. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi*, 1(1), 1–21. Geliş tarihi gönderen <https://www.e-ijpa.com/index.php/pedandragoji/article/view/article1>
- Atmaca, T., & Öntaş, T. (2014). Velilerin eğitimcilerle uyguladığı şiddete yönelik nitel bir araştırma. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 47-62.
- Avcı, A. (2010). Aile yapı ve atmosferinin okul şiddetine etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8 (19), 7-52.
- Avcı, R. (2006). *Şiddet davranışı gösteren ve göstermeyen ergenlerin ailelerinin aile işlevleri öfke ve öfke ifade tarzları açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> veri tabanından erişildi (Erişim No. 205475).
- Brouwers, A., & Tomic, W. (1999). Teacher burnout, perceived self-efficacy in classroom management an student disruptive behaviour in secondary education. *Curriculum and Teaching*, 14(2) 6-7.
- Bucher, K. T., & Manning, M. L. (2005). Creating safe schools. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 79(1), 55-60.
- Büyüköztürk, S., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S.,& Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çankaya, İ. H. (2009). Okul güvenliği üzerine teorik bir çözümleme. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 97-103.
- Çubukçu, Z., & Dönmez, A. (2014). Yazılı basına yansımaları ile okuldaki şiddet olaylarının incelenmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 7(1), 44-59.
- Chul Han, B. (2016). *Şiddetin Topolojisi*. (Çev. Dilek Zaptçioğlu), İstanbul: Metis Yayınları.
- Dönmez, B., & Özer, N. (2009). *Yöneticiler, Öğretmenler, Öğrenciler ve Veliler İçin Okul Güvenliği ve Güvenli Okul*. Ankara: Nobel.
- Duğan, Ö. (2015). *Sağlıkta şiddet haberlerinin basına yansımaları*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> veri tabanından erişildi (Erişim No. 393096).
- Eğitim-Bir-Sen. (2019). *Eğitim çalışanlarına yönelik şiddet eğilimi tespit ve öneriler*. Erişim adresi: https://www.ebs.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz/Egitim_Calisanlarina_Yonelik_Siddet_Egilimi.pdf.
- Erdemli, Ö. (2018). *Öğretmene yönelik şiddet: medyaya yansıyan olayların incelenmesi*. Erişim adresi: <https://www.academia.edu/36869621>
- Espelage, D., Anderman, E. M., Brown, V. E., Jones, A., Lane, K. L., McMahon, S. D.,& Reynolds, C. R. (2013). Understanding and preventing violence directed against teachers: Recommendations for a national research, practice, and policy agenda. *American Psychologist*, 68(2), 75.
- Fromm, E. (2000). *Sevgi ve Şiddetin Kaynağı*. (S. Budak, Çev.). Ankara: Öteki Yayıncılık.
- Gözütok, F. D., Karacaoğlu, Ö. C., & Er, K. O. (2007). *Çocuklar Evde de Okulda da Dövülüyor*. A. Solak (Ed.), Okullarda Şiddet ve Çocuk Suçluluğu (133-149) içinde. Ankara: Hegem Yayınları.
- Gümüş, A. (2006). *Şiddet Türleri. Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddet*. Ankara: Eğitim Sen Yayınları.
- Gündüz, M. (2018). Eğitimde şiddet olgusuna eğitim tarihinin tecrübesinden bakmak. *Eğitime Bakış Eğitim Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 42, 34-45.
- Han C., B. (2016). *Şiddetin Topolojisi*, (D. Zaptçioğlu, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

- Hürriyet. (2019). Öğretmenlerin yüzde 29'u şiddet görüyor. Erişim adresi: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ogretmenlerin-yuzde-29-3u-siddet-goruyor-41073526>.
- İnsel, A. (1992). Bilinçli şiddetin meşruiyeti, *Birikim*, 39, 38-42.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (21.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keser, A. (2009). *Çalışma Psikolojisi*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Kızmaz, Z. (2006). Okullardaki şiddet davranışının kaynakları üzerine kuramsal bir yaklaşım. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1) 47-70
- Koca, R. (2013). *Ortaöğretim öğretmenlerinin maruz kaldıkları şiddet ve şiddet sonucu ortaya çıkan stresle başa çıkma stratejilerinin değerlendirilmesi (Kayseri ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi). [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ veri tabanından erişildi](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/veri-tabanından-erişildi) (Erişim No. 340199).
- Kocacık, F. (2001). Şiddet olgusu üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-7.
- Kocacık, F. (2004). *Aile İçi İlişkilerde Kadına Yönelik Şiddet: Türkiye'den Örnekler*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Koç, B. (2014). Kişilerarası ilişki tarzlarının saldırganlık ile ilişkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 3 (4), 160-182. DOI: 10.7884/teke. 355
- Lamya, A. E., & Chouari, M. A. (2016). Violence against teachers in Morocco: Elementary and secondary schools. *A Research Project*. Moulay Ismail University.
- Linsley, P. (2006). *Violence and Aggression in the Workplace*. Oxford: Radcliffe Publishing.
- Lokmic, M., Opic, S., & Bilic, V. (2013). Violence against teachers - rule or exception. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*, 1(2), 1-6.
- Martinez, A., McMahon, S. D., Espelage, D., Anderman, E. M., Reddy, L. A., & Sanchez, B. (2016). Teachers' experiences with multiple victimization: Identifying demographic, cognitive, and contextual correlates. *Journal of School Violence*, 15(4), 387-405.
- Medya Derneği (2018). Türkiyeli gazeteciler için etik ilkeler. Erişim adresi: <https://www.medyadernegi.com.tr>.
- MEB (2008a). Öğrencilerin şiddet algısı. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED). Erişim adresi: https://www.meb.gov.tr/earged/earged/siddet_algisi.pdf.
- MEB (2008b). Öğretmenlerin şiddet konusundaki bilgileri, gözlemleri, değerlendirmeleri ve çözüm önerileri. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED). Erişim adresi: https://www.meb.gov.tr/earged/earged/Ogretmenlerin_siddet.pdf.
- Önen, L., & Tüzün, B. (2005) *Motivasyon*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Özdere, M. (2017). *Eğitimcilerle yönelik şiddetin okul iklimi açısından değerlendirilmesi: Niğde ili örneği*. (Doktora tezi). [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ veri tabanından erişildi](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/veri-tabanından-erişildi) (Erişim No. 458659).
- Özdere, M., & Terzi, Ç. (2018). Liselerde öğretmene yönelik şiddetin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Niğde ili örneği. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 68-88.
- Özer, N. (2018), Eğitimde şiddet 2.0: Eğitim çalışanlarına yönelik şiddet. *Eğitime Bakış*, 14(42), 17-25
- Özer, Ö. (2017). Medyada şiddet kullanımı: Şiddet ekonomisi, medyanın ideolojik şiddeti ve yetiştirme kuramı açısından bir değerlendirme. *Marmara İletişim Dergisi*, 27, 1-19.
- Özkılıç, R. (2012). Bullying towards teachers: An example from Turkey. *Eurasian Journal of Educational Research*, 47, 95-112.
- Palabıyıkoglu, R. (1997). Medya ve şiddet. *Kriz Dergisi*, 5(2), 123-126.
- Pişkin, M., S. Öğülmüş., & M. Boşan. (2011). Güvenli Okul Ortamı Oluşturma Öğretmen ve Yönetici El Kitabı. Liselerde Şiddetin Saptanması ve Okul Temelli Şiddeti Önleme Programının Geliştirilmesi. TÜBİTAK Projesi Raporu, 180K305 nolu proje, Ankara. Erişim adresi: https://ancmtal.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/41/02/761473/dosyalar/2016_09/15123827_guvenli_okul_ortami_olusturma_ogrt_ve_yontc_kitabi.pdf
- Sağlık, B. (2019). Yazılı basında şiddet haberlerinin sunumu: Habertürk, Hürriyet ve Sabah gazeteleri örneği, (Yüksek lisans tezi). [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ veri tabanından erişildi](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/veri-tabanından-erişildi) (Erişim No. 549638).
- Sami, Ş. (1987). *Kamus-ı Türki*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Selçuk, Z. (2019). Erişim adresi: #şiddetsifiröğretmenlerpekiyi <https://t.co/CK6RzbRipj> <https://twitter.com/ziyaseselcuk/status/1197859736680566785?s=20>

- Sungu, H. (2015). Türkiye'de öğretmen mağduriyeti: Öğretmene yönelik şiddet haberleri üzerine bir inceleme. *Antropolog*, 20 (3), 694-706.
- Soares, M., & Machado, L. (2014). Violence against teachers: Speeches from Brazilian's digital media. *Problems of Education in the 21st Century*, 58, 144-151.
- Taşar, H. H. (2019). Eğitimde şiddet ve şiddeti azaltma. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6 (2), 899-912.
- Teyfur, M. (2014). Basında yer alan okullarda şiddet ile ilgili olayların değerlendirilmesi. *Elementary Education Online*, 13(4), 1311-1330
- Tezcan, M. (2009). *Eğitimde şiddet olgusunun sosyolojik kaynakları*. 6. Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiri Kitabı. (s. 789-801). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Toprakçı, E. (2001). Güç merkezleri açısından okulun örgütsel farklılıkları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 7(26), 282-287.
- Toprakçı, E. (2009). "Öğretmenlerin Suç Karnesi- Yargı Kararlı Gazete Haberleri Ölçütünde Karşılaştırmalı Bir Analiz" Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, *IV.Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, Bildiri Kitabı*, 14-15 Mayıs 2009 (ss.475-487) Erisim: <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2020/05/suc-karnesi.pdf>
- Toprakçı, E., Bozpolat, E., & Buldur, S. (2010). Öğretmen davranışlarının kamu meslek etiği ilkelerine uygunluğu. *E-International Journal of Educational Research*, 1(2), 35-50. Erisim: <http://www.e-ijer.com/tr/pub/issue/8012/105221>
- Toprakçı, E. (2013). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Tuncel, M. (2012). *Toplum Sağlığı ve Şiddet: Medya Üzerine Bir Analiz*. Mine Tuncel (Ed). Sağlık Bakanlığı Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü, Ankara: Semih Ofset.
- Turan, S., Çubukçu, Z., & Girmen, P. (2010). Patterns and forms of violent behaviors encountered among pupils in Turkish public schools 1. *Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori Ve Uygulama*, 1, 53-74.
- Türk Eğitim-Sen (2019). *Eğitimde S.O.S: şiddet artıyor*. Erişim adresi: https://www.turkegitimsen.org.tr/icerik_goster.php?id=13406
- Ulu, M. (2016). Kişilik ve şiddet ilişkisi üzerine psikolojik bir araştırma. *Bilim Name*, 32(3), 57-82.
- User, İ., Kümbetoğlu, B., & Kolonkaya, T. (2002). *Şiddete İlişkin Bir Bilinç Yükseltme Çalışması*. Yasemin Özdek (Ed). Yoksulluk, Şiddet ve İnsan Hakları (s. 157-158) içinde. Ankara: TODAİE Yayını.
- WHO. (2002). *World Report on Violence and Health*. Erişim adresi: https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf.
- Yavuz, S. (2014). *Şiddetin sosyo-kültürel kaynakları ve medya metinleri aracılığıyla sunumu: "Güneşi Beklerken" dizi filmdeki şiddet olgusunun içerik analizi yöntemi ile belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Yavuzer, Y., Gündoğdu, R., & Dikici, A. (2009). Teachers' perceptions about school violence in one Turkish city. *Journal of School Violence*, 8 (1): 29-41.
- Yavuzer, Y. (2011). Okullarda saldırganlık/şiddet: Okul ve öğretmenle ilgili risk faktörleri ve önleme stratejileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 43-61.
- Yıldırım, A., & Şimsek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüce, F., & Çoban, A. (2019). Eğitim ile ilgili yazılar açısından ulusal basının değerlendirilmesi. *Electronic Journal of Education Sciences*, 8(15), 1-15.
- Zorlu, Y. (2016). Medyadaki şiddet ve etkileri. *Humanities Sciences*, 11(1), 13-32.